

med razgovorom (debato), mora podpirati vsaj četrtina vseh navzočih, da smejo priti v obravnavanje». Predsednik torej ni opravičen predloga zavriniti, ampak njega dolžnost je, vprašati skupščino, če prizna ta nasvet, ga potem pustiti predlagatelju utemeljevati in dati na glasovanje. Tako razumemo mi zakon; tako se mora vršiti, kjer vlada napredek in svoboda, ki je tudi nam šolnikom vsaj na papirju zajamčena, četudi v praksi in izvrševanju ne. Da povzamemo vso stvar na kratko, dobimo odgovor: Dotični predsednik je postopal nezakonito, ko se ni oziral na stavljene predlog, in pravica je po zdravi pameti in po zakonu odločno na strani predlagateljevi. Je li dotični predsednik tako postopal po moči svoje domišljije ali zaradi neznanja zakonov, to pa prepuščamo gospodom na višjih mestih, ki so v šolskih zadevah nezmožljivi.

Dohtar Pretep.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz „Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev“. H glavni skupščini »Zaveze« v Pulju se odpeljemo v nedeljo, dne 13. avgusta iz Ljubljane s poštnim vlakom, ki vozi iz Ljubljane ob 4. uri 54 min. zjutraj.

Na vođstveno prošnjo za znižano vožnjo po državni železnici iz Divače, oz. Trsta v Pulj, je odgovorilo ravnateljstvo c. kr. državnih železnic v Trstu, da generalna olajšava za vse udeležence ni dopustna, pač pa lahko prosi vsakdo zase. Olajšava je jako neznatna in obstoji v tem, da se plača za I. ali II. razred za vožnjo s poštnim vlakom, pelje pa se z brzovlakom; če se pa pelje kdo s poštnim vlakom v I. ali II. raz., plača za nižji razred; za III. razred pa sploh ne dajo olajšave. Poleg tega se mora prošnja kolekovati z 1 K, oz. 50 h, za kateri razred se prosi; vrh tega se se plača 1 K pristojbine za certifikat.

Prenočišče po zasebnih stanovanjih nismo mogli dobiti. Stanovali bomo po hotelih: Hotel Belvedere, h. de la Ville, h. Imperial, h. Central, h. Triest, h. Piccolo, Cuzzi.

Toliko v vednost cenjenim udeležencem.

Vodstvo »Zaveze«:

predsednik L. Jelenc.

Iz »Zaveze avstr. jugosl. učit. društev«. Delegate je prijavilo še: XXXII. konjiško učiteljsko društvo: 91. Beno Serajnik, učitelj — Konjice; 92. Josip Čuček, učitelj — Čadram.

Slovenska Šolska Matica. Da se more določiti število iztisov letošnjim knjigam »Slovenske Šolske Matice«, se prosijo p. u. učitelji in učiteljice, da v kratkem vplačajo letnino gg. poverjenikom, ki naj jo blagovolijo z imenikom članov doposlata odboru.

Pričakovati je, da se število članov tudi letos pomnoži.

Književnost in umetnost.

Spominski list. C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko v Ljubljani je z razpisom z dne 21. julija 1905, št. 2961, opozoril vsa okrajna šolska oblastva na »Spominski list«, ki ga je izdala in založila »Slovenska Šolska Matica«. En izvod velja 12 h, 100 izvodov 10 K. Na željo se natisne tudi ime dotične šole.

Ein botanischer Sommerausflug in das Velebitgebirge. Tak je naslov temeljiti študiji, ki jo je priobčil nadučitelj g. Rajko Justin v zadnjem zvezku »Mitteilungen des Musealvereines für Krain«.

Vestnik.

Čekovni promet učiteljskega konvikta. (Letnina za l. 1905.) G. Jožef Lasbacher, nadučitelj, g. M. Lichtenwallner, učitelj, g. Davorin Lesjak, učitelj in g. Tomislav Stacin, učitelj, vsi v Rušah; g. Kopal Josip, nadučitelj in gđ. Katica Valenčič, učiteljica na Premu; g. Janko Zupančič, nadučitelj in gđ. Marija Bajer, učiteljica v Ratečah na Gorenjskem; g. Mavro Tramšek, nadučitelj in g. Ivana Tramšek, učiteljica v Sromljah. Leto se je nagnilo na drugo polletje in vendar je še mnogo p. i. tovarišev in tovarišic, ki še niso plačali letnine za tekoče leto. Gg. šolske voditelje prosimo, da s svojim vplivom podpirajo in pospešujejo to naše podjetje, saj marsikdo prav rad žrtvuje na leto dve kroni, da mu le nadučitelj (ica) privoščiči dobro besedo v ta namen. Torej, le vsi za enega in eden za vse!

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Iz tolimskega okraja kolekta št. 121; iz kamniškega okraja kolekta št. 12; iz postojnskega okraja kolekta št. 58; iz kranjskega okraja kolekta št. 6; (prepisala gđ. Minka Frantar) štev. 19 in štev. 20. Živili! Le pridno naprej s kolektami križem domovine, da pridejo zopet čim preje v roke društvenemu blagajniku. Čas je zlato!

Učiteljski dobrotniki. Č. gospa Mária pl. Trkoczyjeva iz Ljubljane 10 K; Kegljaški klub v gostilni g. Rabavs v Šmartnem pri Litiji, 2 K; C. gospa Franja Papa, trgovka s šolskimi potrebščinami v Škofji Loki, 5 K; gđ. Mara Ivanovna Tavčarjeva, slovenska pisateljica, učiteljica v Kopanju, 12 K — nabrala pri banketu okrajne učiteljske konference ljubljanske okolice z geslom: »Per aspera ad astra« Učiteljstvo kamniškega okraja zložilo ob priliki okrajne učiteljske konference v Radomljah 11 K 20 h; gđ. Franica Bayer, učiteljica v Gravohem pri Cerknici, 5 K; g. Francišek Rant, nadučitelj v Radečah pri Zidanem mostu, za prodane razglednice 8 K 10 h; županstvo v Stari Loki 20 K; g. Anton Bartel c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani, 10 K; g. R. Stermečki iz Celja 2 K; Gornjegrajsko učiteljsko društvo na račun pokroviteljine 80 K; Savinjsko učiteljsko društvo na račun pokroviteljine 80 K; (čisti dohodek koncerta, ki sta ga priredili obe društvi v Mozirju.

Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Učiteljskim »Zaveznikom« na znanje. Štajerski in kranjski učitelji, katerim se pridruži med potjo tudi del primorskega učiteljstva, odpučujejo k zborovanju »Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev« v Pulj iz Ljubljane v nedeljo 13. t. m. zjutraj s poštnim vlakom ob 4. uri 55 minut, oziroma z brzovlakom ob 5. uri 59 minut do Divače in od tu pa po državni železnici v Pulj. Nekateri odpučujejo pa že v nedeljo zjutraj ob 12. uri 35 min. z osebnim vlakom do Trsta, kamor dospó ob 6. uri 15 min. zjutraj in potem pa s parobrodom do Pulja. Parobrod odrine iz Trsta točno ob 7. uri zjutraj ter pride v Pulj okolo 2. ure popoldne. Med potjo se ustavi parnik v Piranu, Salvori, Omaku, Cittanovi, Poreču, Orseri, Rovinju in v Fasani. Vožnja po morju je jako zanimiva ter stane nekaj čez 2 K.

Od učiteljstva voljene člane deželne učiteljske skupščine v Ljubljani opozarjamo še enkrat na sestanek, ki bo dne 17. t. m. ob 1. uri popoldne v hotelu »Ilirija« v Kolodvorskih ulicah v Ljubljani. Posvetovanje je vlevažno!

Osebnosti. Prov. učiteljica Antonija Virkova je premeščena iz Ribnice v Dolenjo vas, v Ribnico pa pride izprašani učiteljski kandidat Božidar Betriani. — Deželni šolski svet kranjski je v svoji seji 3. t. m. imenoval za nadučitelja Ivana Kocijančiča v Srednji vasi pri Bušeči vasi, Štefana Primožiča, doslej vodjo gluhonemnice v Ljubljani, za Dobropolje, Ivana Štruklja v Robu za Bučko, Vincenca Engelmana v Trnju in Valentina Mikuža v Prečni, oba na dosedanjih mestih; definitivnim učiteljem so imenovani provizorični učitelji oz. učiteljice: Josip Primožič v Sorici in Viktor Grčar v Kovoru, oba na dosedanjih mestih, pomožni učitelj na drugi mestni

deški ljudski šoli v Ljubljani Emil Schiffrer za deško šolo na Vrhniki, Ljudmila Mazgon v Mengšu za Mirno, Ema Tirlik v Št. Jerneju in Matilda Poženel na Črnem vrhu pri Idriji na dosedanjih mestih. — Prestavljeni so učitelji oz. učiteljice: Apolonija Dolinšek iz Starega trga pri Poljanah v Preseerje, Anton Pegan iz Suhorja v Matenjo vas, Klementina Pikel iz Št. Vida pri Zatični v Mirno peč, Anton Grmek iz Bukovice v Soro, Marija Kratner iz Vodice na deško šolo v Kamnik, Darinka Franke iz Tomišlja na dekliško šolo na Vrhniki, Marija Carli iz Ostrožnega brda v Nadanje selo in Ana Mally iz Dolskega v Primskovo. — Učitelj Edmund Lachainer v Kranju je stalno upokojen. — Provizorična učiteljica gđc. Suzana Baloh je premeščena od Dev. Mar. v Polju v Iban. — Provizorična učiteljica Karolina Tekavčič iz Domžal v Moravče.

Osebnosti s Štajerskega. Deželni šolski svet štajerski je v svoji seji 27. pr. m. izrekel priznanje nadučitelju na ljudski šoli v Radgoni (okolica) Jakobu Soukalu za njegovo uspešno delovanje v šolski službi. Pravi učitelj na drž. gimnaziji v Celju dr. Anton Dolar je definitivno potrjen v svoji službi in se mu prizna naslov profesorja. Štirirazrednica v Vidmu se razširi v petrazrednico. Nastavljeni so: def. podučitelj v Trstu Alfred Wendler za meščanskega učitelja na ženski meščanski šoli v Celju. Definitivni nadučitelj v Brežicah Engelbert Hinterholzer kot nadučitelj na ljudski šoli na Obrajni; def. učitelj Ivan Kit na ljudski šoli pri Sv. Križu pri Slatini; na ljudski šoli Št. Ožbold ob Dravi def. učitelj v Lehnu Mihael Slemenšek. Provizorični učitelj v Žusmu Matija Rajh je postal učitelj in šolski vodja v Št. Jerneju nad Muto. Definitivni učitelj v Konjicah Fran Nechutny pride kot učitelj na deško ljudsko šolo v Lonzon; kot učitelj na ljudsko šolo v Št. Peter pri Mariboru pride definitivni učitelj v Št. Ilju pod Turjakom Rudolf Menzin; na ljudsko šolo v Čadram pride kot učitelj prov. učitelj v Šmartnem pri Litiji Rud. Pleskovič; učitelj na ljudski šoli na Dobovi postane def. učitelj v Idriji Ludovik Potočnik; učitelj v Laporju postane provizorični učitelj Avgust Kopriva istotam. Def. učiteljica v Št. Marku pri Ptuj Antonija Stupca pride kot učiteljica na ljudsko šolo v Leitersberg-Karčovino. Definitiv. učiteljica na utrakvistični ljudski šoli v Brežicah Viljemina Burian postane učiteljica na nemški ljudski šoli istotam; def. učiteljica v Podčetrtku Henrijeta Berlič pride kot učiteljica na ljudsko šolo k Sv. Trojici v Slov. goricah. Definitivna učiteljica v Rifniku Josipina Majzelj pride kot učiteljica na ljudsko šolo v Poljčane. Definitivna učiteljica v Laporju Terezija Zevnik pride kot učiteljica v Slivnico, na ljudsko šolo v Laporje pa pride provizorična učiteljica Mil. Pavlič v Črešnjevcu.

„Ročni zapisnik“ in „Učiteljski koledar“. Omenili smo že v zadnji številki in opozorili učiteljstvo, da izide letošnji »Ročni zapisnik« v začetku meseca septembra in da ga tiska tiskarna Dragotina Hribarja v Ljubljani. Učiteljstvo pa je dobivalo te dni od tiskarja g. Lampreta v Kranju obvestilo, da izda ta poslednji svoj »Učiteljski koledar«. Pooblaščenici smo izjavljati, da ni učiteljskega koledarja enačiti z »Ročnim zapisnikom«, ki ga je XI. let urejal g. Štefan Primožič, a je sedaj po smrti založnika in tiskarja R. Šebra v Postojni odstopil ves material in vse pravice — torej vso svojo zakonitost — »Zavezi jugoslovanskih učiteljskih društev«, ki je tudi »Ročni zapisnik« sprejela za svojo lastnino. Letošnji »Ročni zapisnik« izda »Zaveza«, a uredi ga g. L. Jelenc. Iz tega je torej razvidno, da je »Učiteljski koledar« konkurenčno podjetje, to tembolj, ker je bilo g. Lampretu rečeno, da ne bo on tiskal »Ročnega zapisnika« in ker je dotični ljubljanski učitelj, ki ga je naprosil g. Jelenc, naj mu pomaga pri redakciji »Roč. zap.«, material, ki ga je navidezno nabiral zanj, pošiljal g. Lampretu in ne njemu! Odslej bo torej izhajal »Roč. zapis.« iz središča naše organizacije — iz »Zaveze« — in komur je to znano, a vkljub temu ustanavlja ali podpira enaka privatna podjetja, proti škodovati naši organizaciji in izkuša zmanjšati zagotovljene dohodke, ki pridejo v korist »Učiteljskemu konviktu«. G. Lampret pravi v svojem

obvestilu, da bo plačeval toliko in toliko odstotkov »Učit. konviktu«. Vodstvo »Učiteljskega konvikta« nas je pooblastilo izjaviti, da ni g. Lampret dobil nikake pravice, porabljeni »Učiteljski konvikt« v reklamne svrhe, ker ni nikogar za to vprašal in torej z nikomur glede tega sklenil nikake pogodbe, da nima tudi iz tega vzroka »Učiteljski konvikt« z imenovanim tiskarjem nobenih zvez ter da ni med obema strankama nobenih obveznosti. Od strani, ki zlorablja ime »Učiteljskega konvikta«, ne da bi koga prosila dovoljenja, ki hoče temveč z nepravilno izposojeno učiteljsko firmo škodovati drugemu učiteljskemu podjetju, ne sprejema »Učit. konvikta« nobenih odstotkov. Gospodje, ki so nam vse to pravili ter nas pooblastili v to izjavo, so jako ogorčeni nad takim početjem, saj vendar ne morejo dovoliti, da bi se posluževal naših ustanov, naše lasti in sadov naporenega dela naše organizacije kdorkoli, ki nima za to niti dovoljenja niti pravice. Kar nam daje ugodnosti in dobička lastna organizacija, teh se bomo vendar v prvi vrsti polastili sami. Kdor dela drugače, dela proti nam. Toliko v informacije tistim, ki se zanimajo za »Ročni zapisnik« in jih bega omenjeno obvestilo. — Zasluge ne odrekamo nikomur, a zasluge ne dajejo nikomur pravice do kršenja organizacije.

Z. Gorenjskega nam piše tovariš: Počitnice so tu! Kdo bi zmeraj tožen bil? Tudi mi se časih lahko smejemo, če tudi »nej dnarja ne blaga«. Gospod urednik, ako se ne boste kislilo držali, pa Vam povem, zakaj sem se jaz v tem tednu že dvakrat smejal. Torej čitajte, ali pa — če Vas od vednega praskanja po popirju oči bole — pa poslušajte: Iz bele Ljubljane so prejela šolska vodstva vendar enkrat neko »slovensko« tiskovino. Hvala Bogu! Toda naslov je pa tak-le: »Nauki o varstvu živali za mladino«. Hm, kaj mislite, kakšne so te živali za mladino? Jaz poznam dvoje; sive s križem in rjave brez križa. Nadležne so oboje. To vemo učitelji iz izkušnje, ako sem prav povedal. Po naslovu pa učitelji — zraven vseh aadlog — še teh živali ne bomo smeli zatirati. Drugič sem se smejal »Slovencu«, ki nikoli ne laže. Pred nekaj dnevi je pisal, da klerikalna stranka na svojih shodih nikjer ne napada šole in učiteljstva. — Oh no, saj pravim!

Stara cokla. Na Kranjskem je neka posebna navada, da se zanikarnim staršem zaradi nerednega pošiljanja otrok v šolo pošiljajo »Svarila«. To je stara, obrabljena cokla, ki šolstvu mnogo škoduje. Evo nekaj zgledov: Prične se šolsko leto. Nekaj otrok ima prvi mesec po 10—15 neopravičenih zamud. Zakaj? Starši pravijo: »E, saj prvi mesec ne bo kazni«. Pa je tudi res ni, marveč samo »Svarilo«. Drugi slučaj: Prišel je zadnji šolski mesec. Stranka še ni bila posvarjena in reče »Zadnji mesec pa fant lahko doma ostane. Svarila še nisem dobil in torej tudi kaznovan ne bom.« Tretji slučaj: Deček, navihanec posebne vrste, služi za pastirja. Prvi mesec ne gre v šolo. Gospodarju je to tudi prav. Konec meseca dobi gospodar »Svarilo« in reče: »Veš fant, zdaj pa moraš v šolo! Deček pa gre k drugemu gospodarju in je zopet en mesec šole prost. Tako se igra ponavlja na račun stare cokle. Kakšno »Svarilo« dobi vojak, ako ne pride pravega dne v vojašnico? Ali so Kranjci res tako nepremišljeni, da ne vedo, da mora vsak svoje otroke redno pošiljati v šolo? Bliža se deželna učiteljska skupščina. Gg. delegatje, vaša parola bodi: Proč s »Svarili«!

Pobalini v učiteljskem stanu! Kadar si ne zna »Slovenec« drugače pomagati, začne zmerjati in psovati po načinu neolikanih kozjih pastirjev. Lepo je že število psovki, ki so si jih izmislili neotesanci v njegovem uredništvu in jih zalučali nam v obraz. K sreči pa odleti vsaka psovka nazaj in se obesi »Slovenčevim« golobradcem za nos, kjer obvisi za vekomaj. Tako je tudi z najnovejšo njegovo cvetko s pobalini. Sedaj vsaj vemo, kaj so tisti pismarji, ki urejajo »Slovenca«. — V zadnji številki smo priobčili notico »Ne verjamemo!«. Izrečno smo povedali, da so tiste naše vrste posledica naše odkritosrčnosti. Te pa »Slovenec« ne more trpeti. Ako bi bili hinavci in lažniki, bi nas začel hvaliti in povzdigovati, ker najde »Slovenec« v hinavščini in lažnosti tiste čednosti, ki so mu popolnoma enake in najbolj simpatične. Ker pa je naša beseda odkritosrčna, zatorej smo po »Slovenčevi« sodbi prifrknjenci, ki surovo insulti-

ramo duhovnika, dasi stoji v naši notici črno na belem »..... ne da bi s tem mislili omenjena dva duhovnika osebno žaliti«. »Slovenec pa je to izpustil, torej je našo notico prikrojil tako, kakor bolj služi njegovemu rokovnjaštvu! Da so naše novice neumne budalosti, to je povedal »Slovenec« že tolikokrat, da je njih resničnost in verodostojnost neovrženo dokazana. »Slovenec« namreč dokazuje z negacijo. Zato je tudi tukaj jasno, da je laž, ko trdi, da berači naš list za zvišanje plač. Beračil ni nikoli in tudi nikdar ne bo, ker to je pod našo častjo in ker nam daje državni šolski zakon pravico, da zahtevamo, kar nam gre. Ali misli »Slovenec«, da berači tudi poštene slovenski učitelj za svoj pošteno zasluženi kruh, ako hodijo po deželi razni berači in beračice, ki nabirajo »milodare« za razne zavode (Šentvidsko polje!), samostane, cerkve, kapele itd. itd.? Ne! Učitelj danes ne berači več, ker je minula doba konkordata in ker rajši pošteno strada, nego bi se debelil s priberačenim kruhom in z nepošteno pridobljenimi darili »med živimi«. Ako želi, mu povemo lahko tudi kaj o beračih, ki si žele živega mesa! Morda mu bo dovolj za danes. . . .

„**Ceniti nas znajo!**“ I pravi »Slovenec«. V poročilu o pogrebu universitet. prof. dr. Gregorja Kreka našteva udeležnike. Njegov ljubljanski poročevalec, znani »laufburš« pozna vso Ljubljano. Videti je moral, da so se udeležili pogreba tudi učitelji in sicer znani učitelji: Dimnik, Primožič, Gangl, Jelenc, Kostanjevec in še več drugih, vendar pa niti ne omenja učiteljev. Tudi z dežele je bilo nekaj učiteljev pri pogrebu. Vsega skupaj okrog 20. To konstatujemo z ozirom na to, ker je bil rajni prof. dr. G. Krek ustanovnik »Društva za zgradbo učitelj. konvikta«, za kar smo bili dolžni, mu zadnjo čast izkazati, kar smo tudi storili. Drugače pa nam je vseeno, ako »Slovenec« učiteljstvo še bolj bagatelizuje, ker se bomo potem še z večjim zadoščanjem smejali, kadar bo pisal, »da edino klerikalci nas znajo še ceniti«.

Versko-nravna vzgoja. V ljubljanski okolici imajo na Golem zasilno šolo, kjer »poučuje« tamkajšnji župnik. Mož ima čisto svojo metodo, ki si je ne moremo lepše misliti. Vsi otroci morajo v poletnem času ob 6. zjutraj, v zimskem času pa ob 7. zjutraj v cerkev. Tamkaj trpe vročino, oziroma zmrzujejo toliko časa, dokler jih ne požene blagi duhovnik v šolo. A gorje otroku, ki bi ga ne bilo v cerkev! Palica poje tako neusmiljen., da se zvija ubogi otrok pod krutimi udarci brezsrčnega tirana! Ali bi ne bilo bolje, da se obrne palica in nabije tistega, ki muči nedolžno mladino? Opozorjamo na to žalostno dejstvo šolske oblasti in pričakujemo, da napravijo nemudoma konec takim sramotnim razmeram. Bolje nobena kakor taka šola!

Odlikovanje. Naši »modernejši« šolniki uganjajo čudovite reči. Ni dolgo od tedaj, ko so prepovedali odlikovanje pridnih in vzornih učencev in učenk, češ, to ni zaslugá, to je nadarjenost in dolžnost. Sedaj so se nekoliko premislili in stvar malo zasukali: začeli so odlikovati učiteljstvo in sicer črno na belem, kakor nam dokazuje letošnje »Poročilo o mestnih ljudskih šolah v Ljubljani«. Učiteljstvo ne polaga nobene važnosti na taka brezpomembna odlikovanja, ki si jih izmišlja ena sama oseba, tista oseba, ki je po milosti vladajočih razmer nadzornik ljubljanskih slovenskih ljudskih šol. Radovedni smo samo, ali se je ta komedija odigrala z vednostjo c. kr. mestnega šolskega sveta in ali so tamkaj povprašali, zakaj niso te neskončne milosti deležne tudi I. mestna petrazrednica, dvo-razrednica na Barju in obe mestni nemški ljudski šoli? Kolikor so nam znane razmere, je vse ljubljansko kakor kranjsko učiteljstvo sploh tako vestno in tako natančno pri izpolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti, da je čisto nepravično in netaktno, ako delajo razni funkcionarji izjeme, kadar se jim zazdi, da morajo svoja subjektivna priznanja razglašati urbi et orbi. Zatorej smo prepričani, da so igrali ob tem odlikovanju prvo in zadnjo vlogo osebni nagibi, ki so v današnji moderni dobi brez najmanjše vrednosti in služijo le v dokaz — lastne domišljije. Morda se tudi ne motimo, ako trdimo, da naj služijo ta odlikovanja zgolj tistemu, ki

jih je provzročil. Dobro nam je v spominu, kakšna je bila njegova sodba tedaj, ko je prevzel inšpektorat po sedanjem dež. šol. nadzorniku g. Levcu, ki o šolstvu menda tudi nekaj razume. Vse ljubljansko ljudsko šolstvo je za nič — tako nekako se je glasila uničujoča kritika. A sedaj — po tolikem in tolikem času — že lahko izdajam pohvalne dekrete, da vidi svet, kakšnega moža je bilo treba, da se je dvignilo šolstvo in zdramilo učiteljstvo iz lenobe in zaspanosti! — Komur to imponuje, ta se naj svobodno klanja še nadalje velikemu geniju samoljublja, da ne rečemo nič hujšega! Pametni ljudje se smejo takemu šarlatanstvu, ki ima samo to dobro stran, da hoče s plaščem krščanskega usmiljenja prikriti vse tiste javno očitane, a nikoli preklicane nerodnosti in nepravilnosti, ki jih ne izbriše milijon pohvalnih dekretov! Naša socialna doba hoče izravnana in uredbe gmotnih razmer, zameta pa vsiljevanje osebnih simpatij ali antipatij, ki hočejo užgati živi stanovski zavesti vsega stanu in uspehom, ki jih vodi vztrajno in požrtvovalno delo, pečat piškave posameznikove individualnosti!

Duhovne vaje za učiteljice. Ljubljanskim nunam je dolgočasno. Rade bi, da pride med mračno zidovje nekaj svežega zunanjšega zraku. Zato kličejo tudi letos za čas od 21. do 24. tega nas učiteljice k duhovnim vajam. Da so take duhovne vaje popolnoma nepotrebne in za učiteljstvo naravnost razžaljive, smo že dokazali takrat, ko je začel ljubljanski škof vabiti tudi učitelje k eksercijam. Mislimo, da odgovore vsaj napredne učiteljice na tako vsiljevano pobožnjaštvo s tem, da ne pridejo kratkočasit ljubljanskih nun! Le pustite nas! Saj bomo že sami skrbeli za zveličanje svojih duš!

»**Učitelji i klerikalizam.**« Reški »Nar. List« odgovarja v svoji 208. številki na članek o učiteljskih skupščinah v Voloskem, ki smo ga priobčili v zadnjih dveh številkah. Mi smo mnenja, da se mora popolnoma razjasniti položaj v hrvaškem Primorju in v Istri, zatorej smo primorani, da seznanimo svoje čitatelje z nekaterimi izvajanjimi člankarja, ki polemizuje z našim dopisnikom. Sodbo si naj napravijo čitatelji sami. »Novi List« pravi: »Pisac onih redaka, (odstavek IV.) protivi se na prvom mjestu unašanju »kulturkampfa« u naše krajeve. Ja se u toj točki s njime posvema slažem, samo ga moram upozoriti, da je »kulturkampf« već slučajno tu i da se ta borba neda već odkloniti; ali njemu nije, i opet slučajno, ni to poznato, da su ju amo baš sami popovi prenesli, a da nisu njega ni pitali za dozvolu. — Da, moj dragi! Crna vojska sa sjevera — crnu kugu nosil — Uzaludni su svi naši prosvjedi, oni hoće rat zajedno s nama — a proti nama. Naravski, da o pravoj borbi ne može, osobito pako na Boduliji, gdje je klerikalna aždaja svoje priestolje udarila, biti ni govora, jer se mi Boduli radjamo, živemo i umiremo u klerikalnoj atmosferi; te je dapače posve absurdno, med klerom stvarati klerikalnu stranku, ako se uvaži, da je naša Bodulija, malena katolička hierarhija, ili sredovječna Hispanija en miniature. Tako, da se ovdje, izim pojedinaca, nitko ne usudjuje niti pisnuti, za sve novotarije modernog klerikalizma. — Dà, ne samo to, već imade ovdje učitelja, koji se baš natječu, što iz mamelucizma, a što opet iz egoizma u širenju klerikalne propagande. U ostalom naš pedagog ne zna jamačno, da je danas polovica Evrope pod diktaturom klerikalizma, da se danas papa Sarto bavi više politikom nego li molitvom, da je danas socialno-političko pitanje skoro svih austrijskih Slavena u klerikalnim rukama, da je družba Cirila i Metoda u njihovoj režiji, da poštenjak dr. Laginja, koji bi inače kao diplomat brilirao, prava žrtva našeg klerikalizma, da napokon naš materijalni obstanak ne zavisi nipošto od milosti božje, već od milosti klerikalne, da je kopačno i on sam pod kontrolom svojeg župnika. On nezna ni to, da naši furtimaši imadu pravo za pravo samo jedan princip, jedan ideal, a to je absolutni imperialistički egoizam, da kako danas stvari stoje, oni mogu bez nas svašta, a mi bez njih ništa, da su oni o tome posve na čistu, ali da toga ne bi oni priznali ili povjerali niti svome rođjenome bratu. — Ovako široki hirizont žalostnih fakata, nije očividno poznat piscu onog članka. On ne shvaća nit s daleka situaciju ili današnju socialno-političku konstelaciju, te je u svojem naivnom

mišljenju zagriženi pristaša quietizma, koji nije nego simbol smrti ne samo socialnog nego i organskog života. On hoće doduše, da se vodi neka vrst platoničke borbe bez stvarne reakcije ili pokreta. Zadnja točka onog njegovog izvješća nije nego »giuoco di parole« ili kratki niz ništa neznažećih ideja i opriječnih pojmova, koji se med sobom izključuju; kao n. pr. toliko klerikaln, koliko liberalan. — Nije li to pravi paradox? — Člankar zaključuje z vzklikom in pozivom: »Bračo učitelji! Skrajno je doba. Prošla su vremena robstva; bacite se i Vi na političko polje, ako si želite osigurati obstanak i slobodu: izvoštite si prij e svega podpunu izbornu slobodu i rješite se odmah onih servilnih i podlih stvorova svojeg stališa, koji vas sistematski vode i opet u »sladki« jaram furtimaški. Bdi jte, jer Sotona obilazi, da Vas uhvati u svoju mrežu. Prenite se iz ubojite letargije i apatije, te u ovoj eri političke korupcije i nedoglednih političkih dogodjaja, socialnih evolucija, složite se svi u jednu samu veliku skupinu, pa iz geslo: »za narod, slobodu i napredak« poduzmite zajedničku akciju!«

Eklatantno kršenje šolskih zakonov v Istri. Iz Istre nam piše prijatelj: V 30. štv. »Tovariša« čitam članek »Eklatantno kršenje šolskih zakonov«, kjer je povedano, kako krši kranjski deželni šolski svet ministrske naredbe glede deželnih učiteljskih skupščin. Kaj naj bi pa rekli o istrskem deželnem šolskem svetu, ko ni bilo deželne učiteljske skupščine že od l. 1882. Okrajne učiteljske skupščine se pa vrše navadno le vsako 6. leto. — Ker sta prosili učiteljski društvi okrajev Volosko in Koper, naj bi se obdrževale okrajne skupščine redno vsako leto in deželne enako redno v določeni dobi, sta se vršili v ravnokar pretečenem šolskem letu v teh okrajih okrajni skupščini. Obe ti skupščini bi se morali vršiti že v šol l. 1903/4, ker sta bili takrat razpisani, a odložili sta se, in tako sta odpravili tudi za leto 1904/5. V koprskem okraju se je vršila skupščina že 7. in 8. oktobra 1904, a vendar ni do danes dež. šol. svet ni ovrgel ni potrdil sklepov te skupščine. — »Kaj je pa z deželno skupščino?« smo vprašali pri občnem zboru učitelj. društva za koprski okraj. Odbor nam je pojasnil, da je tudi za to prosil dežel. šol. svet, a do danes ni uradne rešitve, pač pa je odbor zvedel iz verodostojnega vira, da je šla prošnja ad acta z izgovorom, da ne vedo, kaj postaviti na dnevni red deželne skupščine. — § 12. ministrske naredbe z dne 8. maja 1872. določuje, da se ima deželna skupščina izraziti o sredstvih, ki služijo v prosepah ljudskemu šolstvu, o pravicah, o dolžnostih in o drugih razmerah učiteljstva. Pri našem deželnem šolskem svetu so o vsem tem na čistem, zato ni potrebna deželna skupščina. Srečna Istra in srečno nje učiteljstvo! Zato pa je šolstvo v Istri na najvišji stopnji v Avstriji! Tako napredovati je mogoče pa le tam, kjer ni v deželnem šolskem svetu nobenega ljudskošolskega učitelja. To so v resnici turške razmere!

Razgled po šolskem svetu.

— **Mestna višja realka v Idriji.** Ministrstvo za uk in bogočastje je z ukazom z dne 5. julija t. l. št. 23.775, na prošnjo mestne občine idrijske privolilo, da se mestna nižja realka v Idriji začetkom šolskega leta 1905/06. razširi v višjo realko, in sicer tako, da se zaporedoma aktivirajo višji razredi. Ministrstvo je tudi odobrilo predloženi učni načrt, toda z izpremembo, da se slovenski učni jezik uvede le za tiste posamezne predmete višje realke, za katere so odobrene v slovenskem jeziku že spisane učne knjige, oziroma šele tedaj, ko se take knjige spíšejo, to pa iz razloga, ker se s pedagoško didaktičkega stališča ne da opravičiti, da bi se na podlagi nemških knjig slovensko poučevalo. Sicer je pa ministrstvo načeloma pripoznalo, da ni nobene zapreke proti slovenskemu učnemu jeziku.

— **Italijansko vseučiliško vprašanje.** V Trstu je bil sestanek, ki so se ga udeležili skoro vsi italijanski državni poslanci, potem več deželnih poslancev in mnogo uglednih italijanskih politikov iz Trentina, Furlanije in Dalmacije. Predsedoval je zadarski podžupan dr. Ziliotto. Istrski deželni glavar je protestoval proti sklepu proračunskega odseka, ki je postavil sedež novi italijanski fakulteti v Roveret. Dr. Rizzi je

branil posl. Malfattija ter izjavil, da kar je ta ukrenil v stvari italijanskega vseučilišnega vprašanja, je storil to sporazumno s klubom. Tudi dr. Venezian je zagovarjal Malfattija, ki se je končno zahvalil za izražene mu simpatije. Na predlog dr. Veneziana so zborovalci sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, naj se ustanovi italijansko vseučilišče v Trstu. Državnim poslancem so naročili, naj store vse zakonito in ustavno dovoljene korake za italijansko vseučilišče. Pozvali so tudi občine in društva, naj agitujejo za italijansko vseučilišče v Trstu. Geslo Italijanov mora biti: Italijansko vseučilišče v Trstu ali pa — nič. — Skoro gotovo pa bodo naposled italijanski poslanci vendarle odnehali od te zahteve in sprejeli za mesto pravne fakultete tudi Roveret, oziroma Trident, to pa zlasti zato, ker tirolski poslanci na skrivnem žele, da bodi italijansko vseučilišče na Trentinskem.

— **Privatna srednja šola v Mürrzuschlagu.** Neki dunajski konzorcij namerava v Mürrzuschlagu ustanoviti privatno srednjo šolo, ki bo prva svoje vrste v Avstriji. Ta srednja šola bo namenjena dečkom in deklicam ter bo stremila za reformami našega srednjega šolstva. Ta zavod bo nekaka realna gimnazija.

— **Število šolobveznih otrok v Avstriji, ki ne hodijo v šolo.** Takih otrok je na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem 53.914, v Primorju 39.694, v Dalmaciji 71.721, v Galiciji in Bukovini 664.503, na Moravskem in v Šleziji 6.695, v Češki 55.315, v Gornji Avstriji in Solnograški 3292, v Dolenji Avstriji 20.321, v Tirolski in Predarlski 16.498. Skupaj nima skoraj milijon otrok potrebne izobrazbe.

— **Na Angleškem** so se oglasili l. 1905. za sprejem v učiteljstva 2603 gojenci in 12.041 gojenk.

Listnica uredništva.

Iz Istre smo prejeli dva članka, ki govorita o dejstvih, kričečih do neba. Če bo le mogoče, ju priobčimo že prihodnjic. Najbrže pa nam bo poročilo o »Zavezinem« zborovanju vzelo toliko prostora, da bomo morali še nekoliko počakati s priobčenjem. Prosimo torej potrpljenja! Iz vsega, kar nam dohaja iz nesrečne Istre, je razvidno, kako kričeče in neznosne razmere vladajo tamkaj. Te razmere so kruta obsodba vsem tistim, ki zavzemajo v javnem življenju odlična mesta, a ne store ničesar za šolstvo in učiteljstvo! Toda naj govore dejstva, da nam ne bo mogel nihče očitati podtikanja in natolcevanja!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1497.

Kranjsko.

Na v dvorazrednico se razširjajoči ljudski šoli v Vavti vasi je začasno popolniti drugo učno mesto.

Prošnje je vlagati do 20. avgusta t. l.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 30. julija 1905.

Št. 1705.

Na v dvorazrednico se razširjajoči šoli na Čatežu je začasno popolniti učno mesto.

Prošnje je vlagati do 20. avgusta t. l.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 30. julija 1905.

Šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in slovenskim staršem priporočamo:

„Zvonček“, II. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.

Upravništvo „Zvončka“,

v Ljubljani, Rimska cesta 7.